

فهرست

۱	مقدمه
۱	۱. اندیشه سیاسی چیست؟
۱	تعریف و موضوع اندیشه سیاسی
۲	اندیشه سیاسی با چه مسایلی سروکار دارد؟
۵	اهمیت تاریخ اندیشه سیاسی
۵	۲. اندیشه سیاسی و فلسفه سیاسی
۶	تعریف اندیشه سیاسی
۷	تعریف فلسفه سیاسی
۹	۳. پرسش‌های بنیادین اندیشه سیاسی
۱۱	یادداشتها

قسمت اول : اندیشه سیاسی در دوره دولتشهری

۱۳	فصل ۱ - اندیشه سیاسی پیش از سقراط؛ زمینه‌های ظهور اندیشه سیاسی
۱۳	۱. نظام دولتشهری و اندیشه سیاسی
۱۳	نظام دولتشهری به عنوان پایگاه پیدایش و رونق اندیشه سیاسی
۱۴	اواعض اجتماعی و سیاسی دولتشهرها
۱۶	فضای سیاسی دولتشهر
۱۶	دولتشهرهای عمدۀ به مثابه الگوی الهامبخش اندیشه سیاسی
۱۷	اسپارت
۱۸	آتن
۱۹	اهمیت تحول دموکراتیک در دولتشهرها برای اندیشه سیاسی
۲۱	۲. گذر از دنیای اسطوره به جهان اندیشه
۲۱	شکل آگاهی در اسطوره
۲۲	دنیای هومر؛ دنیای ارزش‌های اشرافی

شش تاریخ اندیشه سیاسی در غرب

۲۳	۳. حکمای طبیعی: گذر از تبیین تخیلی به تبیین علمی و طبیعی امور
۲۳	پایه‌گذاری اندیشه عقلانی
۲۴	زنگی تابع نظم عقلانی
۲۵	هراکلیتوس
۲۶	بازگشت به انسان
۲۷	لوگوس هراکلیتوس
۲۹	۴. سوفسطائیان گذر از اخلاق اشرافی به اخلاق دموکراتیک
۳۰	اخلاق اشرافی و آرمان دموکراسی
۳۰	قانون طبیعت و برابری
۳۱	پروتاگوراس: دفاع از عدالت به مفهوم برابری
۳۲	تریبیت آگاهانه
۳۲	هیپیاس: بسط مفهوم برابری
۳۳	جدا کردن قانون انسانی از قانون طبیعی
	فصل ۲ - سقراط
۳۵	در جستجوی شالوده‌های نظام اخلاقی در روح انسانی
۳۵	فضیلت به مثابه اساس اقتدار سیاسی
۳۷	دانش و تخصص به عنوان مبنای فضیلت
۳۷	درگیری سقراط با دولت
۳۹	یادداشتها
۴۰	فصل ۳ - افلاطون اتحاد دولت و تربیت
۴۰	۱. ادامه کار سقراط
۴۰	اشاره‌ای به زندگینامه افلاطون
۴۰	زمینه پیدایش فلسفه افلاطون
۴۱	طرح کلی نظریه افلاطون
۴۳	دولت به مثابه نهاد تربیتی
۴۵	فلسفه‌ای تازه برای دنیایی تازه
۴۶	۲. کتاب جمهور: پیوند نظام قدرت با نظام معرفت
۴۶	ضمون کتاب جمهور
۴۷	منشاء جامعه و دولت
۴۸	پیدایش دولت و دولتشهر
۴۹	تقسیم جامعه به طبقات (اصناف)
۵۰	نظام جامعه و نظام روح
۵۰	چرا سرچشمۀ پیدایش دولت طبیعی است نه اقتصادی؟

فهرست هفت

۵۲	دولت کامل (جامعه آرمانی)
۵۲	دولت کامل (جامعه آرمانی) به عنوان یک سرمشق
۵۳	۳. انواع نظامهای سیاسی: دولتهای ناکامل
۵۳	معیار طبقه‌بندی
۵۴	تیمودکراسی - حکومت متفاخران
۵۵	الیگارشی - حکومت متندزین
۵۶	دموکراسی
۵۷	تیرانی (تغلب)
۵۷	تقارن نظامها با روح یا ساختار «طبیعت» انسان
۵۸	۴. افلاطون؛ اشرافیت و دموکراسی
۵۸	آیا افلاطون نظریه پرداز نظام اشرافی بود؟
۵۹	مخالفت افلاطون با دموکراسی
۶۱	فضیلت به متابه شالوده نظام سیاسی
۶۲	جایگاه عقل در نظریه سیاسی افلاطون
۶۳	اهمیت فلسفه افلاطون
۶۴	یادداشتها
۶۵	فصل ۴ - ارسسطو؛ تکیه بر تحقیقات تجربی در مطالعه دولت
۶۵	محترصی از کار و زندگی ارسسطو
۶۶	طرح کلی اندیشه سیاسی ارسسطو
۶۸	شیوه مطالعه نظامها
۷۰	۱. پیدایش دولتشهر
۷۰	ماهیت دولتشهر
۷۱	منشاء دولت
۷۲	چرا دولت امری طبیعی است؟
۷۳	دیدگاه ارگانیکی (انداموارگی)
۷۳	فضیلت به عنوان جوهر سعادت
۷۴	عقل عملی و عقل نظری
۷۵	اعتدال و قاعده حد وسط
۷۶	۲. انواع نظامهای سیاسی
۷۶	دانش نظامهای سیاسی
۷۷	بهترین نظام (دولت کمال مطلوب) به مفهوم مطلق
۷۹	نظامهای متفاوت متناسب با شرایط متفاوت
۸۰	طبقه‌بندی نظامهای حکومتی

هشت تاریخ اندیشه سیاسی در غرب

۸۱	بهترین نظام با توجه به شرایط غالباً
۸۳	۳. عدالت، برابری، دموکراسی
۸۳	ارسطو و مسئله تعديل ثروت
۸۴	نظر ارسطو در مورد دمکراسی
۸۵	بردهداری و نظام عدل
۸۸	یادداشتها

قسمت دوم: گذر از دوران دولتشهری به دوران دولت جهانی اندیشه سیاسی در دوره یونانی‌مابی و دولت رومی

۸۹	فصل ۵- پایان فلسفه دولتشهری و آغاز اندیشه جهان وطنی
۸۹	فرد و دولتشهر
۹۱	ورود به عصر یونانی‌مابی
۹۲	۱. مکتب اپیکوری؛ کنارجویی از سیاست
۹۲	اصالت لذت
۹۴	مکتب اپیکوری، اصالت فایده و قراردادگرایی
۹۵	۲. مکتب رواقی؛ دولت جهانی، شهروند جهانی
۹۵	فلسفه رواقی
۹۶	قانون عام، شهروندی عام
۹۷	دولت جهانی
۹۹	فصل ۶- اندیشه سیاسی روم؛ رشد آموزه‌های حقوقی
۹۹	نهادهای سیاسی روم
۱۰۰	سیهم روم در اندیشه سیاسی
۱۰۱	نظريه حقوق در روم
۱۰۳	پولی بیوس؛ اصل توازن در نهادهای حکومتی
۱۰۳	توالی شکلهاي حکومت
۱۰۵	اصل توازن قوا
۱۰۵	سیسرون - بسط اندیشه قانون طبیعی و حقوق طبیعی
۱۰۶	قانون طبیعی
۱۰۷	برابری طبیعی
۱۰۸	دولت و قانون طبیعی
۱۰۹	دولت جهانی و حقوق بشر
۱۱۰	حقوق ملل
۱۱۲	یادداشتها

فهرست نه

۱۱۳	فصل ۷ - پایان اندیشه سیاسی کلاسیک
۱۱۳	سنต اگوستین؛ دولت آسمانی بر فراز دولت زمینی
۱۱۳	زندگی و آثار سنت اگوستین
۱۱۴	۱. گذر به عصری جدید در اندیشه
۱۱۴	چرخشگاه اندیشه سیاسی
۱۱۵	دولت جهانی و دولت آسمانی
۱۱۶	۲. طرح کلی اندیشه اگوستین و روش او
۱۱۶	قوانين الهی و قوانین علی
۱۱۸	دوگانگی سرشت انسان
۱۱۸	جهان‌بینی و شیوه تحلیل اگوستین
۱۲۰	۳. جامعه زمینی و جامعه مینوی
۱۲۰	فلسفه تاریخ اگوستین
۱۲۱	هیبوت
۱۲۲	گناه نخستین
۱۲۳	شهر خاکی
۱۲۴	ارزش نظام خاکی
۱۲۴	طبقه‌بندی دولت
۱۲۵	مسافران شهر مینوی و دولت زمینی
۱۲۶	علت ظهور و سقوط امپراتوری‌ها
۱۲۹	جای شر در قانون الهی
۱۲۹	نظام برداگی از عوارض جامعه خاکی
۱۳۱	نظام عدالت و نظام زمینی
۱۳۲	جدا کردن حوزه دین از حوزه سیاست
۱۳۴	نقد جامعه مینوی اگوستین

قسمت سوم: آمیزش نظام الهی و نظام بشری در اندیشه سیاسی

۱۳۷	فصل ۸ - مدافعان نظام الهی
۱۳۷	آغاز دوره‌ای جدید
۱۳۸	نخستین مسیحیان و حواریون
۱۴۰	پدران کلیسا
۱۴۰	رشد اقتدار کلیسا
۱۴۱	سلطنت پاپی
۱۴۲	قدرت دولت - قدرت کلیسا

۱۴۳	منازعه کلیسا و حکومت
۱۴۴	برتری کلیسا بر حکومت
۱۴۵	کلیسا صاحب دو شمشیر
۱۴۶	پادشاهی دین‌سالار
۱۴۹	فصل ۹ - شالوده‌های نظام سیاسی و قانون
۱۴۹	نهادهای نظام فئودالی - اصل قرارداد
۱۵۲	حقوق طبیعی به عنوان پایه قانون سیاسی و اجتماعی
۱۵۵	فصل ۱۰ - آکویناس؛ سازش دادن نظم الهی با نظام بشری
۱۵۵	محضری از زندگی و آثار آکویناس
۱۵۶	اهمیت کار آکویناس: آشتی عقل و شرع
۱۵۶	کلیات نظام فکری آکویناس
۱۵۷	انسان و غایت او
۱۵۹	جامعه و قانون
۱۶۰	انواع قانون
۱۶۱	جامعه و دولت به عنوان تجلی قانون طبیعی
۱۶۱	تفسیر تاره از هبوط
۱۶۲	طبیعت اجتماعی بشر
۱۶۳	قانون طبیعی و قانون بشری
۱۶۴	قانون طبیعی و گناه نخستین
۱۶۵	انواع حکومت
۱۶۵	بهترین شکل حکومت
۱۶۶	مخالفت با خودکامگی
۱۶۷	حکومت و کلیسا
۱۶۸	نظریه حکومت عرفی
۱۶۹	جدایی دین از سیاست
۱۷۰	قانون طبیعی و مالکیت خصوصی
۱۷۲	محدودیت مالکیت خصوصی
۱۷۳	اهمیت کار آکویناس
۱۷۴	یادداشتها

قسمت چهارم: تلاش برای گذر از اندیشه نظام الهی - بشری به اندیشه نظام بشری

۱۷۵	فصل ۱۱ - طرح نظریه حکومت عرفی
۱۷۵	اوج معارضه طرفداران حکومت عرفی و حکومت شرعی

۱۷۸	۱. دانته: منقادان میانه روی و لایت کلیسا و طرفداران حکومت عرفی
۱۷۹	منشاء اقتدار پادشاه و جایگاه کلیسا
۱۸۰	۲. ژان دوپاری: نظریه مالکیت خصوصی و دولت
۱۸۱	نظریه مالکیت خصوصی
۱۸۳	منشاء مالکیت خصوصی
۱۸۴	منشاء حکومت
۱۸۵	مالکیت خصوصی و خیر مشترک
۱۸۵	نقش دولت
۱۸۶	حدود اختیارات حکومت
۱۸۶	شكل حکومت
۱۸۷	جایگاه کلیسا
۱۸۹	فصل ۱۲ - به استقبال اندیشه سیاسی مدرن
۱۹۰	۱. مارسیله پادوایی: نظریه پرداز حکومت عرفی
۱۹۰	زندگی و آثار مارسیله
۱۹۱	کلیت نظام فکری مارسیله
۱۹۲	مارسیله و مسایل ایتالیا
۱۹۳	حکومت عرفی
۱۹۴	حاکمیت مردم
۱۹۴	نظریه «حاکمیت» مارسیله و دولت مدرن
۱۹۵	شكل حکومت و حکومت ایدال
۱۹۶	۲. ویلیام آکام: مدافعان حقوق و آزادی‌های فردی
۱۹۶	محترصی از زندگی و آثار ویلیام آکام
۱۹۷	عقل طبیعی و مالکیت خصوصی
۱۹۹	اصل مشروطیت در حکومت
۱۹۹	حقوق فرد
۲۰۰	ماهیت دولت
۲۰۱	شكل حکومت
۲۰۲	رابطه قدرت دینی و دنیوی
۲۰۳	ادغام کلیسا در دولت
۲۰۴	منابع
۲۰۷	نمايه